СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 277. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 1. грудня 1941. No. 277. Jersey City, N. J., Monday, December 1, 1941. Vol. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Молодь За Те, Щоб Вивчити Історію України

Марія С. Шевчук, з Бріджпорт, Па., замовляючи один примірник „Історії України" М. Грушевського, пише таке:

Хто читає „Свободу", той знає, що „Історія України" М. Грушевського, видана У. Н. Союзом англійською мовою, розходиться по ріжних американських інституціях і доходить до рук ріжних впливових американців. Я певна, що американці приймають ту книжку з цікавістю, бо довідуються з неї про те, чого не знали. Та чи це все? А щож ми на те? Ми, молоді, що є з української крови? Чи всі ми знаємо історію України? Чи часом нам не встидно, як хтось з культурних американців запитає нас дещо про Україну і її минуле, а ми, на жаль, не знаємо, що й як відповісти. Бувало, в таких випадках, приходимо до хати і питаємо про те своїх родичів. Але часом і родичі не багато вміють сказати такого, що булоб вистарчальним для інтеліґентного американця. А буває і таке, що й родичі взагалі малощо про це знають, бо вийшли з краю з такого села, де ще була повна темнота, де не було школи чи читальні. А далі: що буде, як не стане, наприклад, і тих родичів, що вміють нас навчити і нам розказати про Україну? Думаю, що нам молодим треба мати це на увазі. Коли вже є видана „Історія України", то вона повинна бути в кожній нашій хаті для вжитку нас самих і наших дітей.

ПРИЗНАННЯ ЗА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У ПРОДАЖІ ДЕРЖАВНИХ БОНДІВ

„Ди Геральд Нюз", що виходить у Пасейку, Ню Джерзі, помістив у числі з 14. листопаду б. р. статтю про о. Володимира Букату, пароха місцевої української православної церкви, якому директор місцевого почтового уряду, Антон Ві. Ґрос, дав особливе признання за те, що він перший з духовенства предложив плян розпродажі державних бондів і стемпсів у своїй парохії. Сам о. Буката заявив, що „як льояльні американці всі ми повинні причинитись чимсь до того, щоб обезпечити наш край перед напасниками, що нас сьогодня окружають". Церковне братство зараз закупило бонд на $100, а парохіяни також зголосились до закупна бондів і стемпсів.

Ветеран Обороняє Мужньо Американських Українців

Часопис „Тюсон Дейлі Ситизен" в Аризоні помістив довший звіт про відчит відомого Джана Р. Меткефа, що то їздить по Америці, представляє себе бувшим аґентом Комітету Даєса, та розповідає між іншим, і то головно, про „українських націстів" в Америці. Про нього була вже нераз згадка в нашій газеті. Такий відчит мав Меткеф теж і в Тюсон. Йому відповів довшою статтею у згаданій місцевій ґазеті Симон Радзик, ветеран американської армії, що брав участь у минулій світовій війні, а тепер, як інвалід, лежить у військовім шпиталі. Він стверджує, що є з українського роду і знає добре американських українців. Каже, що тисячі з них були з ним у попередній війні як добрі американські горожани і патріоти. Він далі каже, що американські ґазети подають, що й тепер гинуть молоді американські українці, як це було з тими, що затонули на американськім контрторпедовці „Рюбен Джеймс", чи на субмарині „Сквелюс". При тому цей ветеран завважує, що булоб добре дізнатись, яке є теперішне заняття Меткефа, зокрема, за чиї гроші він їздить, та чи дає лекції для заробку, чи з патріотизму. А далі, питає ветеран, вартувалоб знати, де він був підчас минулої війни, в армії чи деінде, бо й це кине світло на його власні патріотичні почування.

СПРОТИВ ПРОТИ ТОТАЛІТАРНИХ МЕТОД

В Західній Україні слідний серед українського громадянства сильний протест проти намагань створити тільки одну українську партію. Вказується на те нещастя, до якого довела Польщу партія „Озон", що мала монополь на владу.

Дякують За „Історію Укр."

Місцевий американський часопис у Горнел, Ню Йорк, помістив новинку про те, що бібліотека місцевого гайскул одержала в дарунку „Історію України" М. Грушевського від громадян Михайла і Анастазії Кердел. У новинці сказано ще таке, що суперінтендент шкіл Гарисон С. Додж, виявляючи з цього вчинку своє вдоволення, ще заявив, що „Містер і миссис Кердел показали себе справжніми горожанами, а їхній поступок є для нього надзвичайно цінним".

ЧИ ТАКА Є ВСЮДИ „ПОЛЬСЬКА ПРАВДА"?

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Польська газета „Вядомосці Цодзенне", ч. 279, з 21. листопаду 1941. р. пригадує українцям, які то „блага" ділялися українському народові під пануванням Польщі. А притокою до цеї пригадки послужили „Краківські Вісти", які подали про стан українського шкільництва в Ґенерал-Губернаторстві. Згідно з тими числами, українці мають 948 народніх шкіл (певно без Сх. Галичини), в яких вчиться 91,000 учнів, а занятих там є 1,398 учителів, 2 ґімназії, одну учительську семінарію, 9 рільничих і 6 промислових шкіл. Крім того існує 808 доповняючих шкіл, що мають 42,045 членів. Українські організації молоді начисляють 17,596 членів, є 998 українських кооператив.

„Вядомосці Цодзенни" пишуть, що українцям за Польщі жилося куди краще, коли ходить про українські школи. Польська газета подає, що в шкільному році 1937-38 в Сх. Галичині було 3,525 народніх шкіл, в яких що найменше половина предметів викладалася по українськи (!). До тих шкіл ходило 532,000 дітей; викладано українську мову як предмет (!), а також релігію вчено в українській мові. Крім того, пишуть „Вядомосці" українці мали 26 (!!!) ґімназій, 23 (!!!) ліцеї, 5 фахових шкіл, одну учительську семінарію, 7,600 учеників української народности. Отже в 5,706 школах щонайменше 800,000 молоді могло вчитися української мови (!).

Цікаво, звідкіля польська газета бере такі „віродостойні" інформації про українське шкільництво в б. Польщі? Бож самі офіційні польські жерела подають, що українці до 1939. р. мали на всій українській території під Польщею лиш 2 державні ґімназії та 3 утраквістичні (мішані) ґімназії. А не було ні одної семинарії, а фахову школу щойно зачале творити в добі т. зв. „нормалізації". Знову українські народні школи майже цілком зникли. Як бачимо, то американські поляки зачинають поступати гірше польського шовіністичного уряду, бо навіть той не був би відважився виписувати аж такі неправди, які можна збити його власною статистикою.

АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ПОДІЛ СХ. ГАЛИЧИНИ

Зо Львова повідомляють, що Сх. Галичину поділено на 13. округ, а то: Львівську, Тернопільську, Станиславівську, Коломийську, Камянецьку, Золочівську, Бережанську, Чортківську, Дрогобицьку, Равську, Стрийську, Самбірську, та Калуську. Поділ округ на повіти (збірні громади), ще остаточно не устійнений.

ПОЛЬСЬКИЙ ЗЛОТИЙ В СХ. ГАЛИЧИНІ

Згідно з розпорядком з 25. серпня 1941. р. золотові банкноти: 500, 100, 50, 20, 10, 5, 2 і 1 зол. та 50, 20, 10, 5, 2 і 1 сот. є законним платним засобом від 8. вересня 1941. р. Совєтські гроші карбованці (рублі) й червінці та касові бони можна виміняти на золотові банкноти.

НЕ БУДЕ БАГАТО СЕРЕДНИХ ШКІЛ В ЗАХ. УКРАЇНІ

В Галичині під німецькою окупацією мають бути зорганізовані народні, нижчі фахово-господарські і середні українські школи на взір тих, що є за Буґом і Сяном. Всі школи мають бути 7-клясові, а навчання має бути в українській мові. Вчитимуть обовязково також і німецької мови.

Щодо середніх шкіл, то, як пишуть, буде їх мало, бо всього 15. Це значилоб, що вони будуть існувати тільки по більших окружних (не повітових) містах. Учительських семінарій буде три: одна у Львові, одна в Кремянці а третя мабуть в Тернополі або Станиславові.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Не є „Квізлінґом", а Комітетовим Православної Громади

У звязку з походом Німеччини на Україну в заграничній, а між іншим і американській пресі, появлялися часті голоси, які „ворожили", що то буде з Україною та хто буде на чолі тої української держави, яку то, після їх інформацій, мали створити німці. Крім таких імен як б. гетьман Павло Скоропадський і полк. Андрій Мельник, подавала ця преса також імя Олександра Севрюка, б. делеґата Центральної Ради на Берестейську Мирову Конференцію в 1918. р. як того, що буде поставлений німцями на „престолі" в Києві.

Та як бачимо німці не тільки не творять української держави, але навіть не пускають на Україну тих людей, про яких досі писалось у заграничній пресі не інакше як про „українських Квізлінґів". Ніхто не знає, де перебувають Скоропадський і Мельник. Про цього останнього писала одна американська газета, що він в „неласці" німців, та що перенісся до Риму. Знову польські жерела подали, що в арештований німцями. Усі ці вісти, очевидно, непровірені, бо й провірити їх дуже тяжко.

Про Севрюка пише арґентинський „Наш Клич" (Буенос Айрес) з 18. жовтня ц. р., що він є членом комітету Української Православної Громади в... Берліні. Згадана газета пише, що міністерство заграничних справ Німеччини дало згоду на приналежність Української Православної Парохії в Берліні до Православної Автокефальної Церкви в Ґенерал-Ґубернаторстві, а митрополит Діонізій нагородив благословенними грамотами 3-ох членів Православної Церковної Ради, полк. Зеленівського, Севрюка й Гомзина.

„Українська Ґенеральна Рада Комбатантів"

Празька українська газета „Наступ" з 7. вересня ц. р. подає про діяльність „Української Ґенеральної Ради Комбатантів", яка зорґанізувалася 29. червня 1941. р. з представників української військової орґанізації. На чолі Ради є ген. пор. М. Омелянович-Павленко, його заступниками є ген. булави ґен. хор. М. Капустянський, ґен. булави ґен. хор. В. Петрів, ґен. булави ґен. хор. В. Сінклер і ґен. булави ген. хор. А. Кравс.

В половині серпня 1941. р. появилася на Західно-Українських Землях відозва, в якій повідомляється громадянство про створення вище згаданої Ради. Отсею відозвою задумує Рада дати почин до орґанізації комбатантських клітин на ЗУЗ, що малиб „скріплювати моральну базу для українських державницьких починів". У відозві пишеться між іншим таке: „Клітини Українських Ветеранів Комбатантів повинні стати якнайскорше споєним у нутрі й впливовим назовні фактором українського життя, що в співпраці з нашими кадрами перебере на себе низку важливих починів, диктованих хвилиною й дальшим майбутнім". З відозви і дотеперішньої діяльности Ради важко збагнути, як Рада уявляє собі дальшу працю, беручи справу практично, себто те, що українські землі є під чужою владою. А, як бачимо, Німеччина не думає про встановлення української влади, коли частавляє своїх „ґавляйтерів".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО УКРАЇНЦІВ, ЗАСЛАНИХ В СИБІР ЦАРЯМИ

„Ню Йорк Таймс" з дня 27. листопаду приніс довшу статтю свого кореспондента з Сибіру, в якій згадується про українських переселенців, які були виселені з України ще московськими царями. Вони живуть тепер зорганізовані в колективи ім. Шевченка. Кореспондент згадує, що „ці колективні фарми (колгоспи) ведені є українськими родинами, які покинули густо-заселену Україну ще в першій декаді цього століття". Головними продуктами колективів є збіжжа та набіл. Кореспондент пише, що сибірські околиці дуже зимні та сумні з вигляду. Ці простори є рідко заселені, села чи хутори є далеко від себе віддалені, також нема дерев, так, що ці околиці виглядають на величезні пустарі без живих людей. Населення, пише він, одягнене дуже вбого.

Панама зменшила число своїх провінцій з девять на сім.

Віддаль від Ґібральтару до сирійського побережжя через Середземне море виносить 2,300 миль.

БЕЛЬҐІЄЦЬ, ЩО СЛУЖИВ УКРАЇНІ

Дня 21. листопаду б. р. помер о. Ф. К. Бонн, парох української греко-катол. парохії в Савт Дірфілд, Масс. Покійний, родом бельґієць, перейшов як римо-католицький монах на греко-католицький обряд і вивчив українську мову. Підчас першої світової війни багато прислужився українському народови ріжними інтервенціями в аліянтів. Він теж відбув небезпечну на революційні часи подорож до Московщини, щоб звідтам визволити Митрополита Андрія Шептицького, вивезеного москалями в глиб Росії. Пізніше був Покійний вжитий Урядом Західньої України до дипльоматичної служби, через що не міг потім вернути до Галичини, бо польський уряд не давав дозволу. Свого часу поклав Покійний значні заслуги, стаючи в обороні права українського народу на самостійне життя. Опинився Покійний в Америці тоді, коли вже впали Його сили і ослабла воля. Тому не бачили Його американські українці тим, чим Покійний був у старім краю, чи в Римі, де боронив української справи. Життя ломило Покійного. Та память про нього останe, бо й Його добрі діла записані на сторінках дипльоматичних змагань українського народу до здобуття незалежної України.

ПЕРЕВОЗЯТЬ ЖИДІВ НА УКРАЇНУ

Нюйорський часопис „ПМ" з 27. листопаду ц. р. доносить, що німецькі власти переселюють цілими тисячами жидів на Україні, яких вживають до робіт при відбудові знищених сіл, міст, шляхів і фабрик. Ці жиди мають бути зорганізовані в окремі робітничі відділи, над якими сторожу держать німецькі війська. Їм заборонено покидати місця праці під загрозою тяжких кар, як теж входити в звязок з місцевим населенням.